

Олена КАНТЕРМАН, юрист

ІНСПЕКЦІЙНІ ВІДВІДУВАННЯ ДЕРЖПРАЦІ ЗНОВУ ПІД ЗАБОРОНОЮ!

Що відбулося? У питаннях контролю за дотриманням законодавства про працю відбулися зміни. Порядок, затверджений постановою КМУ від 21.08.19 р. № 823 (далі – Порядок № 823), визнано в судовому порядку протиправним і недіючим. І 14.09.21 р. це судове рішення набуло законної чинності.

Що міняється для роботодавців у зв'язку із цією подією? Інспекційні відвідування Держпраці – наразі під забороною. Адже нормативний документ, яким вони регламентувалися, на сьогодні є недіючим.

Хронологія подій

Судове рішення про визнання недійсним Порядку № 823 було винесене ще **28.04.21 р.** (рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 28.04.21 р., ЄДРСР, реєстр. № 96650930). Проте відповідачі (Держпраці та КМУ) скористалися своїм правом і подали апеляцію. Тому у квітні рішення суду першої інстанції не набуло законної чинності. З тих пір ми з нетерпінням чекали, що скаже апеляційний суд.

14.09.21 р. Шостий апеляційний адміністративний суд, розглянувши апеляційну скаргу, залишив у силі рішення суду першої інстанції (ЄДРСР, реєстр. № 99587459). Таким чином, із 14.09.21 р. набуло законної сили рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 28.04.21 р., а значить **на сьогодні Порядок № 823 – поза законом!**

Цікавий нюанс! Історія з визнанням документа, яким регламентується порядок інспекційних відвідувань органами Держпраці, повторюється. Подібний факт уже мав місце. Нагадаємо, що у Порядку № 823 був «попередник» – Порядок, затверджений постановою КМУ від 26.04.17 р. № 295. І цей документ теж був визнаний недійсним у судовому порядку тим же Шостим апеляційним адміністративним судом (постанова від 14.05.19 р. у справі № 826/8917/17, ЄДРСР, реєстр. № 81727463). Таке ось «дежавю».

стави, за якими було винесено судову постанову про незаконність Порядку № 823 (скажемо лише, що однією з підстав стало недотримання принципів державної регуляторної політики при затвердженні постанови КМУ). Тепер це вже не важливо. Зосередимося на тих наслідках, які потягнуть за собою факт визнання Порядку № 823 недійсним, і відповімо на ваші запитання.

Відповіді на запитання

Суб'єкти господарювання вже звикли до того, що прийняті рішення не завжди виконуються на практиці. Тому перше запитання, яке виникає у «недовірливих» роботодавців:

❓ 1. Чи можуть на сьогодні органи Держпраці – всупереч скасуванню Порядку № 823 – прийти на підприємство з інспекційними відвідуваннями?

Ні, не можуть. Як ми вже сказали, Порядок № 823 на сьогодні не діє, тому саме з інспекційними відвідуваннями органи Держпраці приходити не мають права.

Проте! В органів Держпраці є право проводити інші контрольні заходи – перевірки (які саме, розглянемо нижче).

Ми тут не аналізуватимемо доводи сторін і під-

Тому якщо у вас на порозі з'явилися представники Держпраці, не поспішайте відмовляти їм у спілкуванні. Спочатку переконайтеся, що вони прийшли саме з інспекційним відвідуванням.

2. Як можна перекоонатися в тому, що це саме заборонені зараз інспекційні відвідування?

Візитери від Держпраці зобов'язані пред'явити вам направлення на перевірку, у якому мають бути зазначені вид контрольного заходу і підстави для його проведення. Якщо там зазначено вид контролю – інспекційні відвідування, то ви сміливо можете не допускати перевіряючих, мотивуючи свою позицію вищенаведеними судовими рішеннями.

3. А які перевірки зараз мають право проводити органи Держпраці?

На перевірки органів Держпраці поширюється дія Закону від 05.04.07 р. № 877-V «Про основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (далі – Закон № 877). Такий висновок випливає зі змісту ст. 2 Закону № 877. Тому вони мають право проводити перевірки, передбачені цим законом, – планові та позапланові.

Правда, зараз діє мораторій на проведення планових перевірок, установлений Законом 17.03.20 р. № 533-IX. Мораторій продовжиться до кінця місяця, у якому завершується дія карантину (п. 3 розд. II цього Закону).

Нагадуємо! Зараз дію карантину продовжено до кінця 2021 року.

А під час мораторію планові перевірки можуть проводитися тільки у суб'єктів господарювання (далі – СГ) з високим ступенем ризику. Критерії ступеня ризику у сфері господарської діяльності затверджено постановою КМУ від 20.05.20 р. № 383.

Підсумуємо. **На сьогодні органи Держпраці мають право здійснювати:**

- планові перевірки – тільки у СГ із високим ступенем ризику від провадження господарської діяльності;
- позапланові перевірки – тільки за наявності хоча б однієї з підстав, установлених ст. 6 Закону № 877 (підстава має бути зазначена в направленні на перевірку з посиланням на норму цього закону).

4. Що ж змінилося зі скасуванням Порядку № 823, якщо органи Держпраці і зараз можуть проводити позапланові перевірки?

Перш за все **змінилися підстави**, за якими може проводитися контрольний захід органами Держпраці. Якщо ви порівняєте підстави для інспекційних відвідувань, наведені в п. 5 скасованого Порядку № 823, і підстави для проведення позапланових перевірок, перелічені у ст. 6 Закону № 877, ви знайдете там чимало відмінностей.

Наприклад, **тепер не можна** перевіряти роботодавців на підставі рішення керівника органу Держпраці, прийнятого за результатами аналізу інформації, отриманої із засобів масової інформації, інших джерел, доступ до яких не обмежено законодавчо. Погодьтеся, під цю підставу можна було підвести все що завгодно, було б бажання.

Ну і **повноважень у перевіряючих тепер трохи менше** (ті, що були названі в Порядку № 823, тепер недійсні).

5. А чи можуть органи Держпраці застосовувати зараз штрафи за порушення трудового законодавства?

Так, можуть.

Скасування Порядку № 823 ніяк не вплинуло на право органів Держпраці накладати штрафні санкції за порушення трудового законодавства (якщо, звичайно, ці порушення виявлено в ході перевірки, проведеної на законних підставах).

На замітку! У період дії карантину закон не звільняє СГ від штрафів за порушення законодавства про працю (на відміну від порушень податкового законодавства, де звільнення від штрафів у період дії карантину прямо передбачено Податковим кодексом).

6. Коли варто чекати відновлення інспекційних відвідувань?

Не виключаємо, що новий документ – замість скасованого Порядку № 823 – буде розроблено найближчим часом. Сподіваємося, що з третьої спроби Кабміну вдасться розробити документ, який відповідатиме духу і букві закону.

Про прийняття нового документа ми обов'язково вас проінформуємо – стежте за нашими публікаціями.